

Archeologienota

Riemst, Tongersesteenweg 10 - 14

Programma van maatregelen

Projectcode: 2017B384

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg
Grauwe Torenwal 6/00/1
B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018
e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2017-22/ wettelijk depot: D/2017/12654/22
Verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., (2017), Riemst –
Tongersesteenweg 10-14, programma van maatregelen, Haast-rapport
2017-22, D/2017/12654/22

© 2017 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

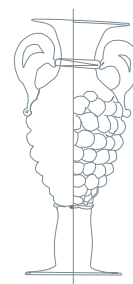
Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2017/12654/22

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: Opname van het projectgebied dd 25-09-2016 ©Google Earth

INHOUD

1.	Beschrijvend gedeelte	p.4
2.	Bouwprogramma	p.6
3.	Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek	p.9
4.	Assessment van het terrein	p.9
5.	Gemotiveerd advies	p.12

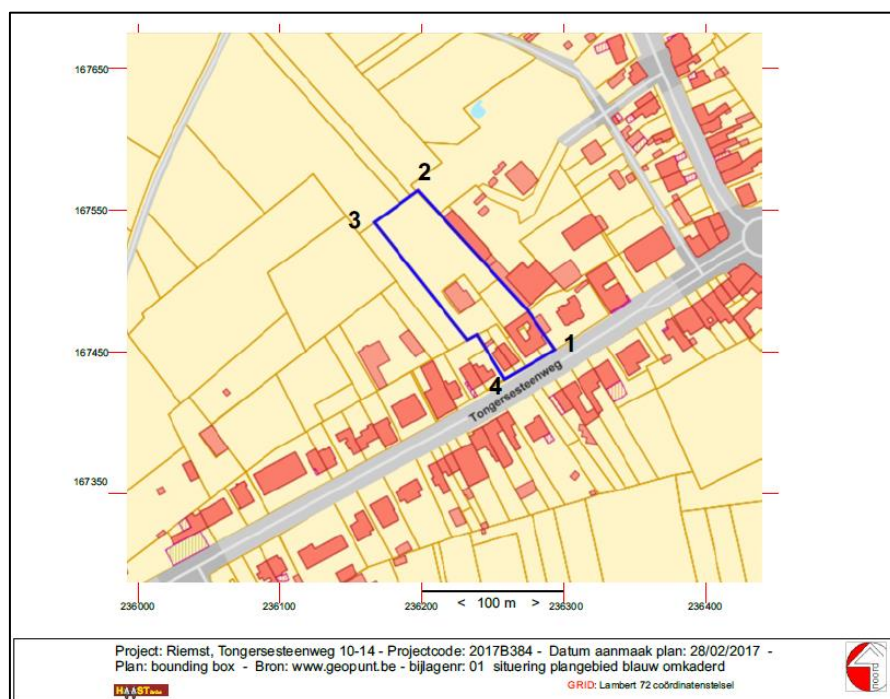
Programma van maatregelen: Beschrijvend gedeelte

1. Administratieve gegevens

- 1.1.1. Projectcode: 2017B384
- 1.1.2. Nummer wettelijk depot: D/2017/12654/22
- 1.1.3. Naam en erkenningsnummer archeoloog: Rik van de Konijnenburg, OE/ERK/Archeoloog/2015/00041, Grauwe Torenwal 6/00/1 – 3960 Bree
- 1.1.4. Naam en adres van de opdrachtgever: Gomac Invest, dhr. Fausto Fierro, Reeweg 87, 3720 Kortesseem - ondernemingsnummer: 0538.449.077
- 1.1.5. Locatiegegevens:
 - 1.1.5.1. Provincie: Limburg
 - 1.1.5.2. Gemeente: Riemst
 - 1.1.5.3. Deelgemeente: Riemst
 - 1.1.5.4. Adres: Tongersesteenweg huisnrs 10, 12 en 14
 - 1.1.5.5. Toponiem: Op het Reeck
 - 1.1.5.6. Bounding box:

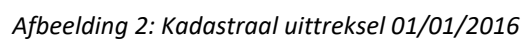
De xy-coördinaten (stelsel Lambert72):

Nr	X	Y
1	236293.887	167451.839
2	236195.132	167562.609
3	236164.739	167539.606
4	236258.894	167431.236

Afbeelding1: Bounding Box

Het projectgebied ligt aan de westrand van het centrum van de gemeente Riemst, palend aan de Tongersesteenweg en omvat de kadastrale percelen Riemst, afd 1, sie A percelen 1619g, 1619h, 1618m², 1618l², 1618d² en Riemst afd. 2, sie A percelen 1356L, 1356m en 1356 n. De totale terreinoppervlakte, bekomen via de cadgis viewer – gekadastreerde oppervlakte, bedraagt 6033,47 m²

2. Bouwprogramma

De opdrachtgever, GOMAC INVEST uit Kortessewien, wenst op het terrein een grote handelsruimte te realiseren met uitgebreide parkeermogelijkheden. Boven de handelsruimte worden appartementen voorzien. Belangrijk zijn de constructies die een impact gaan hebben op de bodem.

Het bouwprogramma omvat 2 fasen:

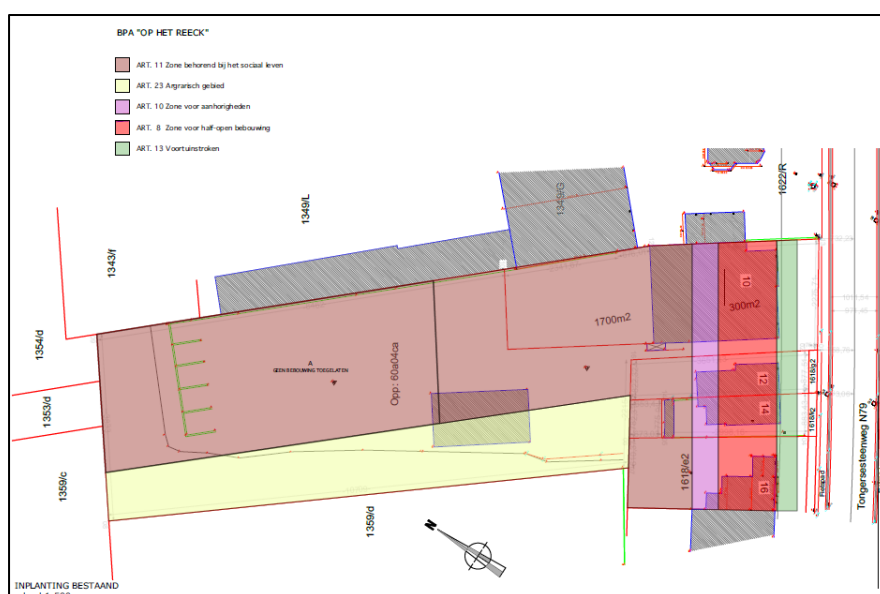
- Afbraak van alle bestaande constructies inclusief opbreken van alle verhardingen en opruimen terrein:
 - o Afbraak drie woonhuizen
 - o Afbraak magazijnen
 - o Opbreken betonnen inritten en verhardingen op het terrein
 - o Opbreken betonnen open silo's voor grondstoffen

De te slopen en op te breken constructies en verhardingen beslaan samen een oppervlakte van 4898,47 m² / 81,2% van de totale oppervlakte (6033,47 m²). 1205 m² is op dit ogenblik onbebouwd en bestaat uit een redelijke wildgroei van bomen en struikgewas.

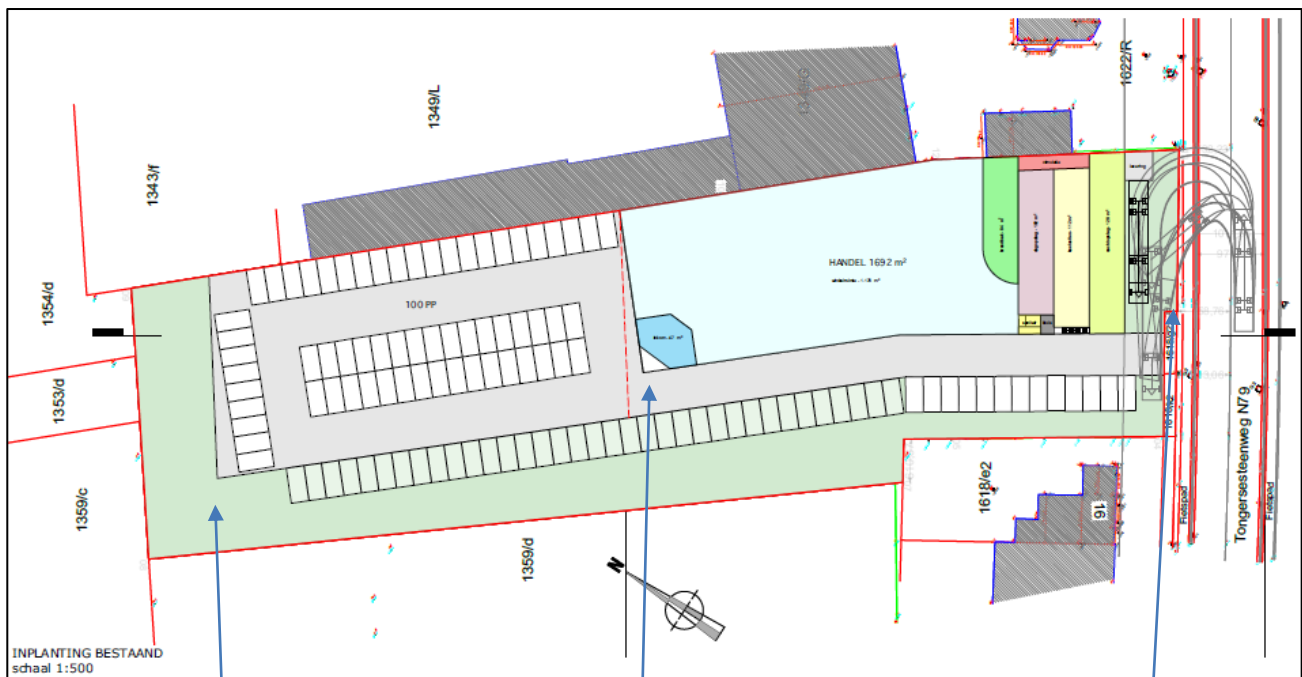
De nieuwbouw omvat op het gelijkvloers een handelsruimte van 1.173 m², broodbakruimte, koelcellen, dagopslag, nachtopslag, doorgang, sanitair, kluis en trap met een gezamenlijke oppervlakte van 472 m² en een inkomruimte van 47 m². De in totaal te bebouwen oppervlakte voor het handelspand bedraagt 1692 m².

Het vloerpeil van de handelsruimte komt op gelijk niveau met de huidige open opslagplaats achter de woonhuizen. Dit betekent dat aan de straatzijde het handelspann kan beschouwd worden als een “ondergrondse” ruimte. De bestaande gebouwen hebben eveneens een “achteringang” vanuit de openruimte achter de gebouwen op gelijk niveau met hun keldervloerpeil.

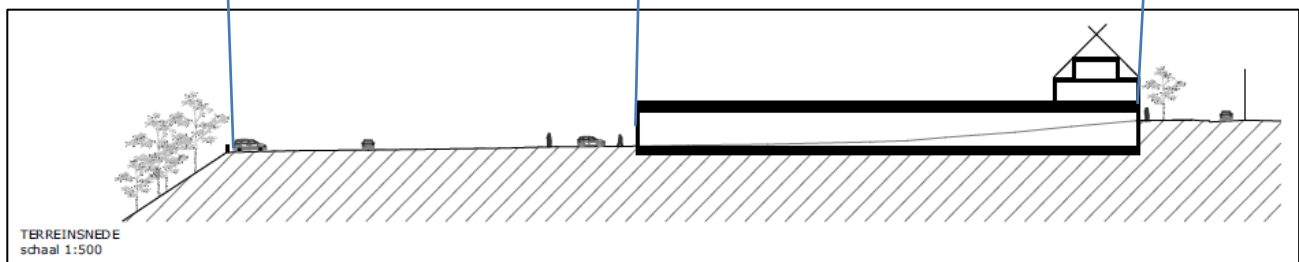
Op het terrein wordt aansluitend bij het handelspand een grote parking voorzien omvattende een doorgangsweg en 100 parkeerplaatsen. Aan de noordzijde en een gedeelte van de westzijde blijft een groenstrook behouden; dit gedeelte van het terrein is op het gewestplan ook ingekleurd als agrarisch gebied.

*Afbeelding 3:
bestemmingsplan gronden
binnen het projectgebied
(bron: d&a architecten)*

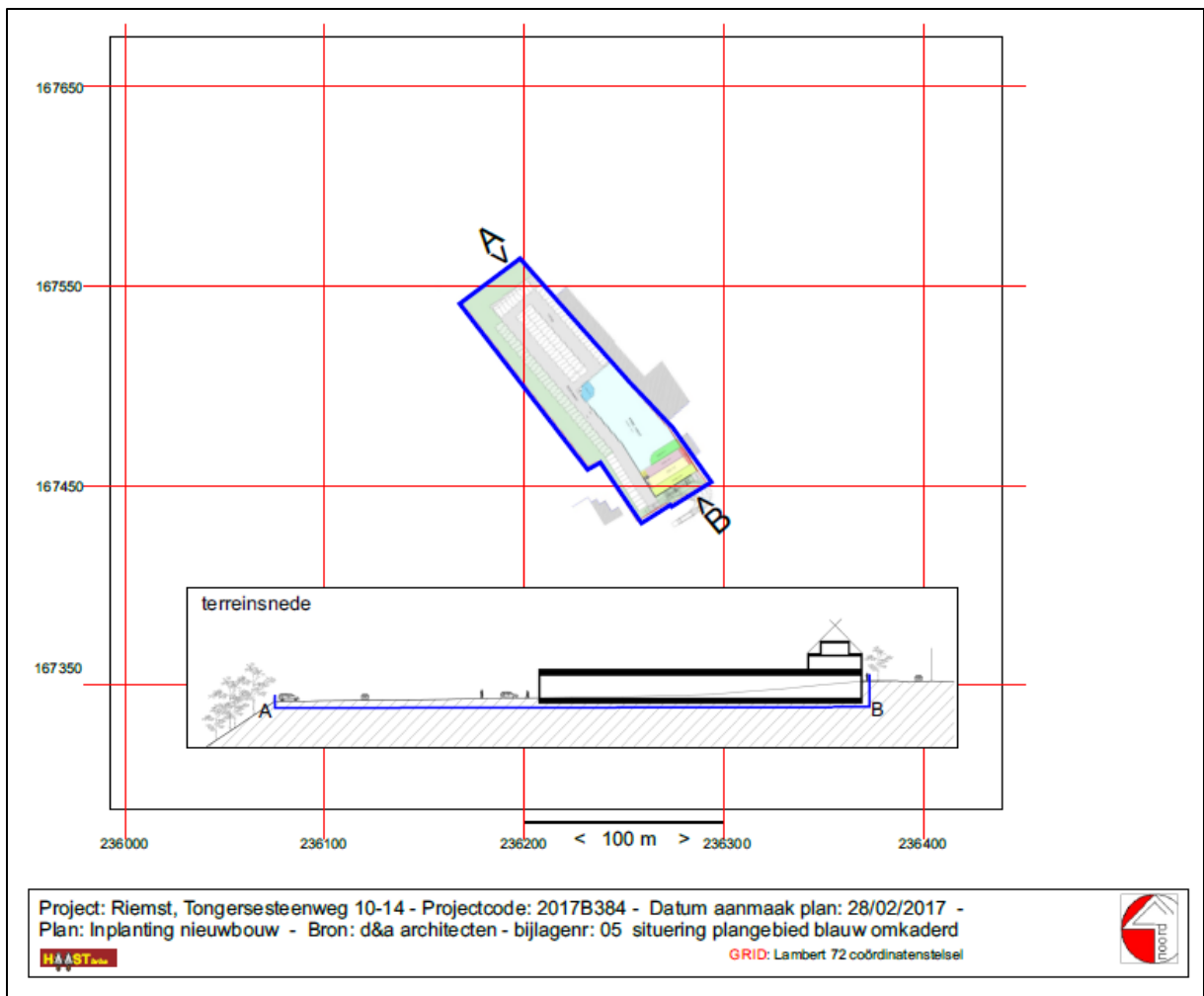
Afbelding 4: gelijkvloersplan van de nieuwbouw gesitueerd binnen het projectgebied en zoals aangereikt door het architectenbureau.

Afbelding 5: terreinddoorsnede NZ van de nieuwbouw

Afbelding 6: 3D beeld van de te realiseren nieuwbouw, kijkrichting van noord naar zuid (richting Tongersesteenweg)

Afbeelding 7: inplanting nieuwbouw en terreinsnede gegeorefereerd

Er zijn nog geen detailplannen van funderingen en aanleg wegenis beschikbaar. Maar geredelijk mag worden aangenomen dat de muurdelen zullen aangezet worden op stabiele, vaste ondergrond op een diepte van minimaal -70 cm onder het bestaande maaiveld waarmee bedoeld wordt het maaiveld niveau van de huidige achterliggende open opslagruimte die, volgens het Digitaal hoogtemodel II Vlaanderen, digitaal terreinmodel (www.geopunt.be) ligt op gemiddeld +108 m TAW: het terrein daalt lichtjes van noord zuid naar noord van 108,11 m TAW naar 107,67 m TAW. Het niveau aan de straat ligt op +112 m TAW; 4 meter hoger dan het achterliggend gebied.

Voor de wegenis en parking wordt een onderlaag voorzien van 20 cm grof bouwpuin/betonpuin (steenslag), daarop een laag van 20 cm fijne steenslag, 10 cm zeer fijne steenslag, 7 tot 8 cm onderlaag type APO-A en afgewerkt met een asfaltlaag van 4 cm¹. De totale, minimale dikte van de opbouw van de wegenis en parkeerterrein bedraagt derhalve 61 cm.

¹ Bron: architectenbureau verwijst naar een typeopbouw: Grontmij – jan van den Bossche, ontwerp van verkeersinfrastructuur, verharding en opbouw, geraadpleegd op: http://www.vsv.be/sites/default/files/dag_2_1_verharding_en_opbouw_jan_van_den_bossche.pdf

Een gedeelte van het terrein, ongeveer een gelijke oppervlakte – 1205 m² - met de huidige groenzone, wordt heraangelegd als groenzone omdat een deel van het terrein bestemd is als agrarisch gebied.

3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek

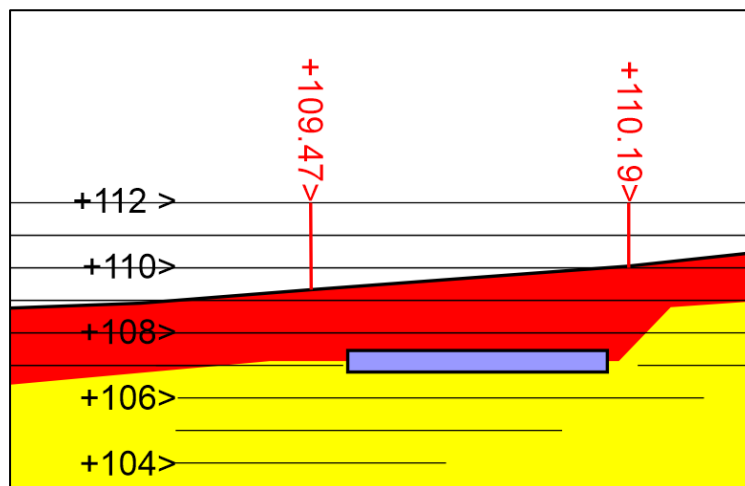
Niet van toepassing

4. Assessment van het terrein

Er zijn geen directe aanwijzingen voor archeologische vondsten binnen het projectgebied. Rondom werd een reeks vondsten gedaan die wijzen op nederzettingen uit het vroeg-neolithicum, ijzertijd en Romeinse periode. De vondstlocaties 51964 en 51243 ten noorden van het projectgebied en de vondstlocaties 700119 en 700115 vlak ten zuiden van de Tongersesteenweg wijzen door het niveau waarop de vondsten werden aangetroffen op een oorspronkelijk bewaard terreinreliëf op die plaatsen. Niets wijst hier op vergravingen ten behoeve van leemwinning zoals in de legende van de bodemkaart wordt gesuggereerd.

Opvallend daarbij is wel dat in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied de vindplaatsen van Romeinse bouwrestanten, CAI-locaties 700119 en 700115, allebei ten zuiden van de Tongersesteenweg gelocaliseerd zijn. Dit heeft ongetwijfeld te maken met de terreingesteldheid. De oude, Romeinse weg was deels een holle weg maar lag binnen het projectgebied op de rand van een relatief steile helling terwijl aan de zuidzijde van deze weg het terrein veel vlakker was en dus geschikter voor het bouwen van constructies.

Holle wegen ontstaan door eeuwenlang gebruik van hetzelfde tracé te voet, te paard of met paard en kar; een vorm van erosie veroorzaakt door antropogene activiteit. In de 19de eeuw, af te lezen van de topografische kaart uit 1871, sneed de weg ter hoogte van het projectgebied niet doorheen het terrein, maar enkel aan de zuidzijde ervan was een steile helling, een niveausprong van bijna 3 meter, waarbij het tracé van de weg een afgevlakt stuk van de oorspronkelijke helling was. Door de vorm van het microreliëf, een geulvormige depressie, is de weg geleidelijk geërodeerd waarbij de grond verzakte naar het noorden waardoor het oorspronkelijke reliëf richting noord waarschijnlijk enigszins vervlakte.

Afbeelding 8: detail uit afbeelding 32 uit de resultaten van het bureauonderzoek ter verduidelijking van de ligging en aanleg van de weg ter hoogte van het projectgebied. De getallen in rood geven het huidige TAW niveau aan, in zwart is het TAW niveau aangegeven met een interval van de 2 meter.

Rood is het huidige terreinprofiel, geel het gereconstrueerde, grijs/blauw is bij benadering de situering van de weg.

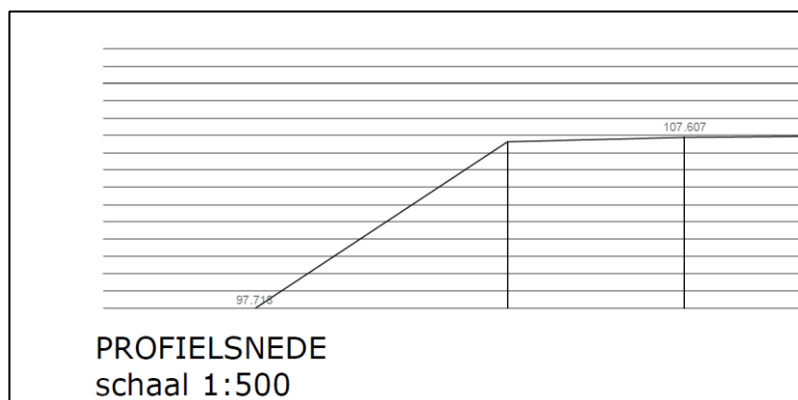
De geërodeerde grond overspoelde het oorspronkelijke reliëf, wat inhoudt dat het microreliëf binnen het projectgebied waarschijnlijk nog steiler was dan het gereconstrueerde reliëf op basis van de topografische kaart (afbeelding 33)

Het ontstaan van de holle weg en de daling van 10% van het terrein, van zuid naar noord, zoals berekend op basis van de topografische kaart uit 1871, houdt in dat het oorspronkelijke terrein ook erosiegevoelig was zeker bij hevige regenval op de doorgaans moeilijk water doorlatende leembodems hetgeen de erosiegevoeligheid alleen maar verhoogt samen met de kans dat archeologische artefacten verspoeld zijn in colluvium en sporen deels of geheel misschien verdwenen zouden kunnen zijn.

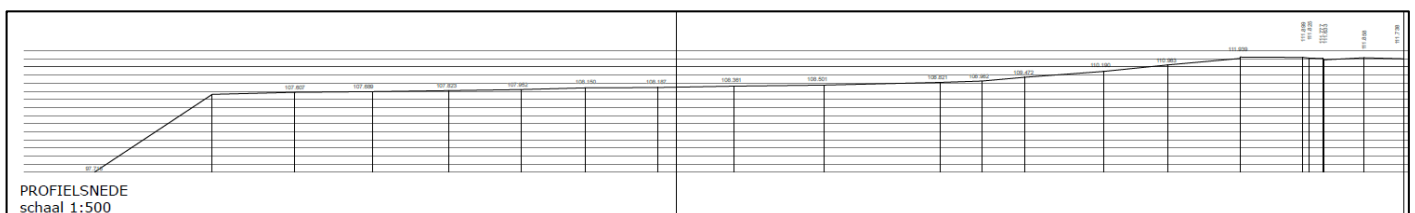
Desalniettemin bestaat er een kans dat er binnen het projectgebied sporen uit diverse perioden aangetroffen worden. De vraag gaat echter ook zijn of deze vondsten nog in situ bewaard zijn danwel in verspoelde, colluviale lagen terecht zijn gekomen.

Het huidige terreinreliëf is artificieel aangelegd; dit is de enige manier waarop de zeer steile helling – daling – van het terrein aan de noordzijde en de noordwestelijke hoek kan verklaard worden. Het niveauverschil tussen de plaats waar de betonnen opslagsilo's staan aan de noordzijde van het terrein en de perceelgrens bedraagt – gemeten op [geopunt.be/digitaal hoogtemodel Vlaanderen II](http://geopunt.be/digitaal_hoogtemodel_vlaanderen_ii) oppervlakte model – bijna 10 meter: van 107,67 m TAW, het niveau van de vloer van de silo's, naar +97,87 m TAW op de perceelgrens.

Dat enorme niveauverschil is enkel te verklaren door de aanvoer van grote hoeveelheden grond om een quasi effen terrein te creëren voor opslag van grondstoffen en bouwmaterialen. Het is meer dan waarschijnlijk dat wat op de luchtfoto uit 1979-1990 te zien is als eerste aanzet tot het aanleggen van het terrein. Het grote niveauverschil blijkt ook uit de opmetingen van het terrein uitgevoerd door landmeters Cleuren en opgenomen op het opmetingsplan van d&a architecten.

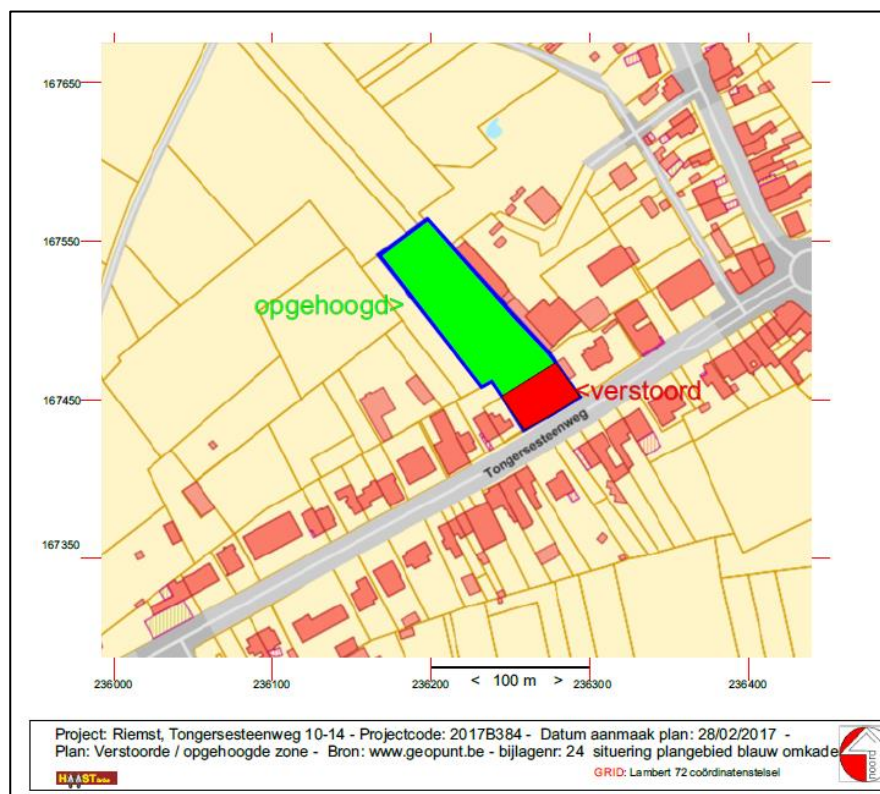
Afbeelding 9: terreinprofiel aan de noordzijde zoals opgemeten door de landmeters.

Afbeelding 10: het volledige terreinprofiel bestaande toestand zoals opgemeten door de landmeters.

Algemeen kan geconcludeerd worden dat:

- de oorspronkelijke topografie van het terrein deels verdwenen is door het bouwen van woonhuizen en magazijnen aan de zijde van de Tongersesteenweg, de zuidkant van het plangebied,
- dat, aan de noordkant, het oorspronkelijke maaiveld begraven ligt onder een metersdik pakket opge vulde grond met als maximum een dikte van ca. 10 m.
- dat meer dan waarschijnlijk dat pakket aangevulde grond ook nog eens deels rust op een pakket colluviale grond als gevolg van de erosiegevoeligheid van de bodem en het eroderen van het wegtracé
- dat het oorspronkelijke microreliëf, bij de aanleg van de Romeinse weg en daarvoor, vermoedelijk een nog steilere daling van het terrein van zuid naar noord kende dan de berekende 10% helling op basis van de topografische kaart uit 1871.
- dat indien er archeologische sporen/artefacten aanwezig zijn, die deels of geheel vernietigd zijn door de bodemerosie en de 20ste-eeuwse ingrepen in de bodem of in een verspoelde context zullen worden aangetroffen
- dat uit de bouwplannen blijkt dat de impact van de funderingen van de nieuwbouw en de aanleg van de wegenis zich beperkt tot een diepte van maximaal 1 meter onder het huidige maaiveld van de achter de woningen gelegen opslagplaats; maximaal 1 meter onder het +108 m TAW niveau.

Afbeelding 11: herziening van het plan verstoorde zone (afbeelding 4) met in rood de verstoorde zone en in groen de opgehoogde zone.

5. Gemotiveerd besluit

De archeologische verwachting met betrekking tot het projectgebied is quasi onbestaande omdat:

- de oorspronkelijke topografie van het terrein deels verdwenen is door het bouwen van woonhuizen en magazijnen aan de zijde van de Tongersesteenweg, de zuidkant van het plangebied,
- aan de noordkant, het oorspronkelijke maaiveld begraven ligt onder een metersdik pakket opge vulde grond met als maximum een dikte van ca. 10 m.
- meer dan waarschijnlijk dat pakket aangevulde grond ook nog eens deels rust op een pakket colluviale grond als gevolg van de erosiegevoeligheid van de bodem en het eroderen van het wegtracé
- het oorspronkelijke microreliëf, bij de aanleg van de Romeinse weg en daarvoor, vermoedelijk een nog steilere daling van het terrein van zuid naar noord kende dan de berekende 10% helling op basis van de topografische kaart uit 1871.
- indien er archeologische sporen/artefacten aanwezig zijn, die deels of geheel vernietigd zijn door de bodemerosie en de 20ste-eeuwse ingrepen in de bodem of in een verspoelde context zullen worden aangetroffen
- uit de bouwplannen blijkt dat de impact van de funderingen van de nieuwbouw en de aanleg van de wegen zich beperkt tot een diepte van maximaal 1 meter onder het huidige maaiveld van de achter de woningen gelegen opslagplaats; maximaal 1 meter onder het +108 m TAW niveau.

Al deze werken en invloeden hebben in het verleden een zodanige impact gehad op het bestaande terrein en reliëf dat alle archeologische sporen hetzij ernstig verstoord, hetzij diep begraven zijn. Mogelijke concentraties of losse vondsten van archeologica uit welke periode dan ook zullen derhalve enkel een vage aanwijzing opleveren van mogelijke antropogene activiteiten zonder dat evenwel relaties kunnen gelegd worden met het landschap, gebruik van het land, eventueel nederzettingssporen of andere antropogene bodemsporen.

Advies:

Op basis van de gegevens uit het bureauonderzoek kan derhalve besloten worden dat het projectgebied geen resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerderingen dat verder archeologisch onderzoek geen resultaten zal opleveren.

Via dit programma van maatregelen stellen we voor om bij een herziening van de Gebieden geen Archeologiekaart de zone Geen Archeologie verder uit te breiden met de projectzone die het voorwerp uitmaakte van dit programma van maatregelen en bijhorend bureauonderzoek.